

"Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидаларын және "Ағаштарды кесуге рұқсат беру" мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 235 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрінің м.а. 2024 жылғы 14 маусымдағы № 219 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2024 жылғы 14 маусымда № 34498 болып тіркелді

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидаларын және "Ағаштарды кесуге рұқсат беру" Мемлекеттік қызмет көрсету қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 235 бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10886 болып тіркелген) мынадай өзгеріс енгізілсін:

көрсетілген бұйрықпен бекітілген Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидалары осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жана редакцияда жазылсын.

2. Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитеті:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Өнеркәсіп және құрылыс вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасы
Өнеркәсіп және құрылыс
министрінің міндетін атқарушы*

И. Шархан

Қазақстан Республикасы
Өнеркәсіп және құрылыс
министрі міндетін атқарушының
2024 жылғы 14 маусымдағы
№ 219 Бұйрыққа
қосымша
Қазақстан Республикасы
Ұлттық экономика министрінің

Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидалары (бұдан әрі – Үлгілік қағидалар) "Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 20-бабының 23-15) тармақшасына сәйкес әзірленді және құқықтық мәртебесі мен шаруашылық қызмет нысандарына қарамастан, барлық заңды тұлғалар, жеке тұлғалар, сондай-ақ аула және қоғамдық аумақтарды абаттандыруға жауапты лауазымды адамдар үшін қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандыру тәртібін айқындайды.

2. Осы Үлгілік қағидалардың мақсаты елді мекендердегі аумақтардың кешенді және орнықты дамуына ықпал ететін қауіпсіз, жайлы, ыңғайлы, экологиялық қолайлы және тартымды қалалық орта құру болып табылады.

3. Үлгілік қағидаларда қолданылатын негізгі ұғымдар:

1) абаттандыру – тиісті күтіп ұстау жолымен азаматтардың өмір сүру жайлылығын арттыруға бағытталған іс-шаралар кешені, қалалар мен елді мекендердің іргелес аумақтары мен ортақ пайдалану орындарының экологиялық және эстетикалық жай-күйіне, инженерлік даярлық жіне аумақтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі жұмыстардың жиынтығын көздейтін, коммуникациялық желілерді және сумен жабдықтау құрылысын дамыту, кәріз, энергиямен жабдықтау, жабындарды орнату, жарықтандыру, шағын сәулет нысандары мен монументтік өнер объектілерін орналастыру, шудың деңгейін төмендету, микроклиматты жақсарту, ауа бассейнінің ластануынан қорғау, ашық су айдындары мен топырақты тазалау, жинау, санитарлық тазалау және көгалдандыру;

2) жинақтаушы бункер – нормативтерге сәйкес көлемдегі ірі габаритті қалдықтарды және өндіріс пен тұтынудың басқа да қалдықтарын жинауға арналған стандартты сыйымдылық;

3) уақытша құрылыстар – тұрғын үй, мәдени - тұрмыстық және құрылысшыларға қызмет көрсетуге арналған басқа да ғимараттар мен құрылыстар; кірме жолдар, жолдар, қоймалар, сорғылар, қосалқы станциялар, бетон еріту тораптары, инженерлік желілер және құрылыс-монтаждау жұмыстарын орындау үшін қажетті, әдетте құрылыс аяқталғаннан кейін таратылатын өндірістік мақсаттағы басқа да құрылыстар;

4) көгал – тротуардан, тұрақ қалталарынан, тұрақтардан және жолдың өзге де элементтерінен шекаралық таспен және (немесе) сәндік қоршаумен қоршалған шөпті жамылғы мен басқа да өсімдіктерді қамтитын абаттандыру элементі (жер учаскесі);

5) жол – осы Заңмен белгіленген тәртіпте жайластырылған немесе ыңғайластырылған және көлік құралдарының және жаяу жүргіншілердің жүруі үшін пайдаланылатын жердің барлық бөлінген жолағы не жасанды құрылыстың үсті. Жол бір немесе бірнеше жүру бөліктерін, сондай-ақ трамвай жолдарын, тротуарларды, жол жиектерін және олар болған кезде бөлу жолақтарын қамтиды;

6) жер жұмыстары – топырақты қазуды (игеруді), оның орнын ауыстыруды, топырақты тегістеумен және нығыздаумен төсеуді, сондай-ақ аумақты тазартуға байланысты дайындық жұмыстарын, ілеспе жұмыстарды (оның ішінде алаңдарды, еңістерді, ойықтар мен үйінділер төсемдерін жоспарлауды, төсемді әрлеуді, еңістер бойынша кертпелер құрылғысын) қамтитын құрылыс жұмыстарының кешені (негізінде) үйінділер, шұңқырларды бұрғылау-кран машиналарымен бұрғылау, қазаншұңқырлардың қуыстарын толтыру);

7) жеке тұрғын үй - қоныс учаскесіне орналасқан және шаруашылық пен басқа да құрылыстармен және жасыл желекті екіпелерімен бірге азаматтың меншігіндегі жеке (отбасымен) тұруға арналған үй.

8) контейнер – жүктерді тасымалдауға арналған көп мәрте қолданылатын әмбебап көлік жабдығы;

9) контейнерлік алаңдар – қатты тұрмыстық қалдықтарды тасымалдауды жүзеге асыратын мамандандырылған көлікке арналған кірме жолдары бар, қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға арналған контейнерлер орналастырылатын қалдықтарды жинақтауға арналған арнайы алаңдар;

10) халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтары – егде жастағы адамдар, мүгедектігі бар адамдар, өз бетінше жүріп-тұру, көрсетілетін қызметтерді, ақпаратты алу немесе кеңістікте бағдарлану кезінде қиындық көріп жүрген, оның ішінде балаларға арналған арбаларды және (немесе) кресло-арбаларды пайдаланатын адамдар;

11) шағын архитектуралық нысандар – сәндік сипаттағы және практикалық пайдаланылатын объектілер (мүсіндер, субұрқақтар, барельефтер, гүлдерге арналған вазалар, павильондар, беседкалар, орындықтар, урналар, балалар ойындары мен ересек тұрғындардың демалысына арналған жабдықтар мен конструкциялар);

12) ортақ пайдаланылатын орындар – бұл халыққа қолжетімді немесе ашық аумақтар, нысандар;

13) аумақтарды абаттандыру объектілері – абаттандыру бойынша қызметті жүзеге асыратын елді мекеннің аумақтары:

алаңдар, аулалар, орамдар, функционалды-жоспарлы ұйымдастыру, қала аудандарының аумақтары, сондай-ақ бірыңғай қала құрылысы регламенті (қорғалатын аймақ) немесе көзбен шолу-кеңістіктік қабылдау (құрылысы бар алаң, аумақтар мен құрылыстарға жапсарлас салынған көше) қағидаты бойынша бөлінетін аумақтар;

14) көгалдандыру екпелері – елді мекендердің шекараларында ортақ пайдаланылатын жерлерде орналасқан саябақтар, скверлер, бульварлар, желілік екпелер, үй жанындағы екпелер, көгалдар, гүлзарлар;

15) аумақтарды абаттандыруға қатысушылар – шарт негізінде елді мекен аумағында абаттандыру саласындағы қызметті жүзеге асыратын жеке немесе заңды тұлға;

16) іргелес аумақ – ғимараттың, құрылыстың, қоршаудың, құрылыс алаңының шекараларына, сауда, жарнама объектілеріне және заңды немесе жеке тұлғалардың меншігіндегі, иелігіндегі, жалдауындағы, балансындағы өзге де объектілерге тікелей іргелес жатқан аумақ (периметрі бойынша 5 метр шекарада);

17) өту жолы – көлік құралдарының тұрғын және қоғамдық ғимараттарға, мекемелерге, кәсіпорындарға, шағын аудандар, орамдар, елді мекендер ішіндегі құрылыс объектілеріне кіруін қамтамасыз ететін жол элементі;

18) көппәтерлі тұрғын үйдің үй жанындағы жер учаскесі (бұдан әрі – үй жанындағы жер учаскесі) - көппәтерлі тұрғын үйге іргелес және абаттандыруға, көгалдандыруға, спорт, ойын алаңдарын, кірме жолдарды, тұрақтарды, тротуарларды, шағын сәулет нысандарын орналастыруға арналған жер учаскесі;

19) абаттандыру объектісін күтіп-ұстау – абаттандыру объектілерін, олардың жекелеген элементтерін тиісті техникалық, физикалық, эстетикалық жай-күйінде ұстау;

20) тротуар – жаяу жүргіншілердің жүруіне арналған, жүріс бөлігіне жанасатын немесе одан көгалмен немесе арық жүйесімен бөлінген жол элементі;

21) көше – көлік және жаяу жүргіншілер қозғалысына арналған, жүріс бөлігін, жол жиектерін, кюветтерді және бермаларды нығайтатын аумақ;

22) қасбет – ғимараттардың (құрылыстардың) сыртқы (алдыңғы) жағы;

23) гүл бақшасы – бір, екі немесе көпжылдық өсімдіктер отырғызылған геометриялық немесе еркін нысандағы учаске;

24) абаттандыру элементтері – аумақты абаттандырудың құрамдас бөліктері ретінде қолданылатын сәндік, техникалық, жоспарлау, конструктивтік құрылғылар, көгалдандыру элементтері, жабдықтардың және ресімдеудің әртүрлі түрлері, оның ішінде ғимараттардың, құрылыстардың, құрылыстардың қасбеттері, шағын сәулет нысандары, күрделі емес стационарлық емес құрылыстар мен құрылыстар, ақпараттық қалқандар мен көрсеткіштер.

2-тарау. Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандыру бойынша кешенді ұйымдастыру жұмысының элементтері

4. Аумақты абаттандыру элементтеріне мыналар жатады:

- 1) шағын сәулет нысандары;
- 2) көгалдандыру элементтері;
- 3) жабындардың түрлері;
- 4) қоршаулар;

5) коммуналдық жабдық-көшені жарықтандыруға арналған құрылғылар, қоқыс жәшіктері мен контейнерлер, велосипед тұрақтары;

6) монументалды-сәндік өнер туындылары-мүсіндер, сәндік композициялар,obeliskтер, стелалар, монументалды кескіндеме туындылары;

7) Ақпараттық көрсеткіштер - аншлагтар (көшелер, алаңдар, жағалаулар, көпірлер атауларының көрсеткіштері), үйлердің нөмірлік белгілері, ақпараттық стенділер, кварталдардың, шағын аудандардың құрылысын салу схемалары бар қалқандар;

8) естелік және ақпараттық тақталар (белгілер);

9) тарих және мәдениет ескерткіштерін, ерекше қорғалатын аумақтар аймақтарын қорғау белгілері;

10) мерекелік безендіру элементтері.

5. Аумақты абаттандыру объектілерінің ажырамас құрамдас бөліктері болып табылатын аумақты абаттандыру элементтерінің болуы қалалық орта аумағын абаттандыру объектілерін құруға, өзгертуге (реконструкциялауға) арналған жобалау құжаттамасында әзірленеді және көзделеді. Жобалау құжаттамасын дайындауды жүзеге асыратын тұлға жобалау құжаттамасын дайындау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастырады және үйлестіреді, жобалау құжаттамасының сапасына және оның қала құрылысын жобалаудың техникалық регламенттері мен нормативтерінің талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етеді.

6. Шағын архитектуралық формаларға қойылатын негізгі талаптар:

1) аумақты абаттандыру элементтерінің сәулеттік және ландшафттық ортасының сипатына сәйкестігі;

2) Материалдардың жоғары сәндік және пайдалану қасиеттері, оларды сыртқы ортаның әсерін ескере отырып, ұзақ уақыт бойы сақтау;

3) құрылымның беріктігі, сенімділігі, қауіпсіздігі.

7. Орындықтарға қойылатын негізгі талаптар:

1) рекреациялық аймақтардың орындықтарына арналған арқалықтардың болуы;

2) аула аймақтарының орындықтарына арналған арқалықтар мен тұтқалардың болуы;

3) транзиттік аймақтардың орындықтарына арналған арқалықтар мен тұтқалардың болмауы.

Орындықтарды орнату жабынның немесе іргетастың қатты түрлерімен қамтамасыз етілуі керек. Демалыс аймақтарында, орман саябақтарында, балалар алаңдарында жұмсақ жабын түрлерінде орындықтар орнатуға рұқсат етіледі. Іргетасы болған кезде оның бөліктері жер бетінен жоғары көтерілмей орындалады. Демалуға арналған орындықтың беттері ағаштан жасалған, суға төзімді өңдеудің әртүрлі түрлері бар.

8. Гүлзарлар (гүл құмыраларына), оның ішінде аспалы гүл шоқтарына қойылатын негізгі талаптар:

1) кашпо тек қолданыстағы объектілерге ғана қойылады;

2) гүлзарлардың (гүл құмыраларының) биіктігі жеткілікті – автомобильдердің кездейсоқ соқтығысуын және қоқыстың түсуін болдырмау үшін;

3) гүлзарлар мен кашпо қыста орын-жайда сақталады немесе ондағы гүлдерді қылқан жапырақты өсімдіктермен немесе басқа да өсімдік әшекейлерімен алмастырады.

9. Қоршауларға қойылатын негізгі талаптар:

1) жаяу жүргіншілерді көліктердің соқтығысуынан қорғау үшін жеткілікті беріктік;

2) модульділік, кез келген нысандағы конструкцияны жасау мүмкіндігі;

3) автокөліктің кездейсоқ соғылуы мүмкіндігін шағылыстыратын элементтер.

10. Абаттандыруды ұйымдастыру аумақтарды абаттандыру бойынша жобалық құжаттаманы әзірлеуді, абаттандыру жөніндегі іс-шараларды орындауды және абаттандыру объектілерін күтіп-ұстауды қамтиды.

11. Абаттандыру жөніндегі қызметке қатысушылар, оның ішінде:

1) Мемлекеттік сатып алу туралы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мердігерді (бас мердігерді) таңдайтын және қаржыландыруды қамтамасыз ететін, техникалық тапсырманы қалыптастыратын жергілікті атқарушы органдар;

2) елді мекен аумағында қызметті жүзеге асыратын, абаттандыруға сұрау салуды қалыптастыруға, сондай-ақ абаттандыру жөніндегі іс-шараларды қаржыландыруға қатыса алатын жеке және заңды тұлғалар;

3) мердігерлер (бас мердігерлер), оның ішінде құрылыс-монтаждау ұйымдары (кәсіпорындар/компаниялар), шағын сәулет нысандарын өндірушілер және сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметінің басқа да субъектілері.

12. Елді мекеннің инфрақұрылымы мен аумақтарын абаттандыру жаяу жүргіншілердің, қоғамдық және велосипед көлігінің, арық жүйелерінің басымдығы ескеріле отырып әзірленеді.

13. Әртүрлі функционалдық мақсаттағы абаттандыру объектілерін жобалау, салу және пайдалану адам денсаулығын сақтау, тарихи және табиғи ортаны қорғау жөніндегі талаптарды сақтауды қамтамасыз етеді, халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтарының кедергісіз қозғалуына, өрт қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, арық жүйесінің жұмысына техникалық мүмкіндіктер жасайды.

14. Елді мекеннің аумақтарын абаттандыруды, күтіп-ұстауды және жинауды, егер қолданыстағы заңнамада немесе шартта өзгеше көзделмесе, шарттар негізінде жер учаскелерінің меншік иелері не аумақтарды абаттандыруға қатысушылар жүзеге асырады.

15. Аумақтарды абаттандыруға қатысушылар елді мекенді абаттандыру, күтіп-ұстау және жинау жөніндегі жұмыстарды жүргізеді, сондай-ақ меншік құқығындағы жеке және заңды тұлғаларға тиесілі жер учаскелерін қоспағанда, іргелес аумақтарды жинауды ұйымдастырады.

16. Елді мекенді абаттандыру қамтамасыз етіледі:

1) көршілес аумақтарды абаттандыруды, күтіп-ұстауды және пайдалануды ұйымдастыруды жүзеге асыратын жергілікті атқарушы органның құрылымдық бөлімшесі;

2) аумақтарды абаттандыруға қатысушылар;

3) егер азаматтық заңнамада немесе шартта өзгеше көзделмесе, өздеріне меншік құқығымен немесе өзге де құқықпен тиесілі аумақтарды, аула, үй маңындағы аумақтарды абаттандыруды күтіп-ұстауды және пайдалануды жүзеге асыратын және іргелес аумақтарды абаттандыруға қатысатын жеке және заңды тұлғалар.

17. Елді мекенді абаттандыру және жинауды ұйымдастыру мәселелері бойынша жеке және заңды тұлғалардың қызметін үйлестіруді жергілікті атқарушы орган жүзеге асырады.

18. Елді мекенде үй жануарларын серуендету үшін тақтайшалармен белгіленген арнайы аумақтар айқындалады.

19. Үй жануарларының иелері үй жануарларының нәжісін тазартады.

20. Елді мекен аумағында базарларды (қоймаларды) ұйымдастыруға, жерлеу ісін ұйымдастыруға (зираттарда), құрылысқа (құрылыс кезеңіне арналған құрылыс алаңдарында) байланысты шаруашылық қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар; қоғамдық-бұқаралық іс-шараларды өткізуге, тұрғындардың стационарлық сауда объектілеріне, стационарлық қоғамдық тамақтану объектілеріне және маусымдық кафелерге, әлеуметтік және коммуналдық-тұрмыстық мақсаттағы объектілерге, автожанармай құю станцияларына, автотұрақтарға, автожууларға, автомобильдерге техникалық қызмет көрсету станцияларына, уақытша аттракциондарға, жылжымалы хайуанаттар бақтарына, мәдениет және демалыс саябақтарына, демалыс аймақтары мен жағажайларға, маршруттық қалалық қатынастағы тұрақты тасымалдау маршруттарының соңғы пункттерінде тасымалдау, сондай-ақ гараж кооперативтері, діни маңызы бар объектілер қызметкерлер үшін де, келушілер үшін де кәріз, тасымалданатын биотуалеттер болмаған кезде стационарлық дәретханалардың болуын және олардың мақсаты бойынша жұмыс істеуін қамтамасыз етеді. Осы объектілерде қазылған шұңқырларды орнатуға және пайдалануға жол берілмейді.

21. Қоғамдық стационарлық дәретханалар мен биодәретханалар санитарлық-эпидемиологиялық талаптарға сәйкес тиісті жағдайда ұсталады.

Дәретханалардың санитарлық және техникалық жағдайына меншік иелері, иелері, жалға алушылары немесе олар қызмет көрсететін мамандандырылған ұйымдар қамтамасыз етеді.

22. Барлық алаңдар мен көшелерде, скверлер мен саябақтарда, стадиондарда, вокзалдарда, базарларда, аялдама пункттерінде, кәсіпорындарда, сауда объектілерінде, кинотеатрларда, дүңгіршектерде және басқа да объектілерде халықтың санитарлық-эпидемиологиялық хал-ахуалдығы саласындағы нормативтік құқықтық актілерге сәйкес урналар орнатылады.

23. Урналарды тазалау олар толған кезде, ал жаппай қозғалыс және азаматтар көп жиналатын жерлерде - тәулігіне кемінде бір рет жүргізіледі. Урналарды жөндеу қажеттілігіне қарай, жылына кемінде бір рет жүргізіледі. Урналар жарамды күйде және боялған күйде ұсталады. Урналардың толып кетуіне жол берілмейді.

24. Бұқаралық іс-шараларды ұйымдастырушылар іс-шара өткізілетін орынды, оған іргелес аумақтарды тазалауды және олар бұзған абаттандыруды қалпына келтіруді қамтамасыз етеді.

25. Уақытша құрылыстарды қоса алғанда, үйлердің (олардағы үй-жайлардың), ғимараттардың, құрылыстардың меншік иелері болып табылатын, сондай-ақ меншік құқығында, өзге де құқықта, жалға алу құқығында жер учаскесін иеленетін жеке, заңды тұлғалар іргелес аумақты өз бетінше күтіп-ұстауды (абаттандыруды) немесе абаттандыру саласындағы ұйымдарды тарту арқылы өз қаражаты есебінен жүзеге асырады.

3-тарау. Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандыру бойынша күтіп ұстау

1-Параграф. Аумақтарды күтіп ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

26. Аумақтарды күтіп ұстау мыналарды қамтиды:

- 1) қоқыстардан, жапырақтардан, қардан және мұздан (мұздан) күнделікті тазалау;
- 2) жолдардың, көпірлердің, көшелердің, тротуарлардың, өтпелердің, жаяу жүргіншілер аумақтарының жүріс бөлігінің жабындарын көктайғаққа қарсы материалдармен өңдеу;
- 3) қарды тырмалау және сыпыру;
- 4) қар мен мұзды (қар-мұз түзілімдерін) шығару;
- 5) жолдарды және көше-жол желісінің басқа да объектілерін күтіп-ұстау және жинау;
- 6) контейнерлік алаңдарды, бункер-жинақтағыштарды, қалдықтардың барлық түрлеріне арналған контейнерлерді, қоқыс жәшіктерін, орындықтарды, шағын сәулет нысандарын және басқаларын таза және техникалық жарамды күйде орнату және күтіп-ұстау;
- 7) қоқыс қабылдайтын камераларды, контейнерлерді, бункер-жинақтағыштарды және контейнерлік алаңдарды тазалау, жуу және дезинфекциялау;
- 8) стационарлық дәретханалар мен биотуалеттерді таза және техникалық жарамды күйде күтіп-ұстау және олардың мақсаты бойынша жұмыс істеуі;
- 9) жаңбыр және еріген суларды бұру;
- 10) қоқыстарды, қалдықтарды және ҚТҚ жинау және шығару;
- 11) жануарлардың мәйіттерін көлік инфрақұрылымы объектілерінен алып тастау;
- 12) кірме жолдарды, жолдарды, тротуарларды қоса алғанда, шаңның пайда болуын және ауаны ылғалдандыруды азайту үшін аумақты суару;

13) жасыл екпелердің сақталуын қамтамасыз ету және оларға күтім жасау;

14) құрылыс, жөндеу, жер және өзге де жұмыстар жүргізілгеннен кейін аумақтарды қалпына келтіру;

15) коммуналдық мақсаттағы объектілерді, коммуникацияларды (құрылыстарды), жолдарды, темір жолдарды, көпірлерді, жаяу жүргіншілер өткелдерін салудан, реконструкциялаудан және жөндеуден кейін бұзылған абаттандырудың элементтерін қалпына келтіру және археологиялық жұмыстарды және басқа да жер жұмыстарын жүргізу;

16) жеке үй иелерінің, ортақ пайдаланылатын орындардың іргелес аумақтарындағы су бұру арықтарын (арық жүйесі) тазалау;

17) аяқталмаған құрылыс объектілерін, құрылыс алаңдарын қоршайтын қоршауларды тиісті жағдайда күтіп-ұстау. Жұмыс жүргізілмейтін аяқталмаған құрылыс объектілері құрылыс торларымен немесе сәндік баннерлермен немесе жарнама баннерлерімен жабылады.

2-параграф. Көшелер мен жолдарды күтіп ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

27. Көшелер мен жолдарды, орамшілік өтпелерді, аула аумақтарына кірме жолдарды, тротуарларды (жаяу жүргіншілер аумақтарын), көпірлер мен өтпелерді күтіп-ұстау көшелер мен жолдардың, тротуарлардың және басқа да жол құрылыстарының жүру бөлігінің тазалығын, сондай-ақ көлік пен жаяу жүргіншілер қозғалысының қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ететін маусымдық сипаттағы жұмыстар (іс-шаралар) кешенін қамтиды. Жолдарды күтіп-ұстау нәтижесінде Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2023 жылғы 30 маусымдағы № 534 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 33003 болып тіркелген) Жол жүрісі қағидаларын, Көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелерді, көлігі арнайы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнайы түсті-графикалық схемалар бойынша боялуға тиіс жедел және арнайы қызметтер талаптарына жауап беретін жолдың, жол құрылыстарының, бұрылу жолағының, жолды жайластыру элементтерінің көліктік-пайдалану жай-күйі, жол жүрісін ұйымдастыру және оның қауіпсіздігі қолдау көрсетілетін жұмыстар кешенін қамтиды.

28. Жол аумақтарын күтіп-ұстау ағымдағы жолдарды қамтиды:

1) жолдарды, тротуарларды, жасанды құрылыстарды жөндеу;

2) тротуарлардан (жаяу жүргіншілер аумақтарынан) және жолдардың, көшелер мен көпірлердің жүріс бөлігінен кірді, қоқысты, қарды және мұзды (мұзды) күнделікті тазалау;

3) жол жабындарын жуу және суару;

4) көгалдарға және жасыл желектерге күтім жасау;

5) көше жарығы мен байланыс желісінің тіректерін ағымдағы жөндеу;

6) шағын сәулет нысандарын жөндеу және бояу;

7) қарау құдықтарын, арықтарды, жаңбыр қабылдау құдықтарын, нөсер кәріздерін, таулы арықтарды және жасанды құрылыстардың құрамына кіретін ашық науаларды жөндеу және тазалау.

29. Қарау және жаңбыр қабылдау құдықтары, жерасты коммуникацияларының құдықтары, люктер (торлар), арық жүйесі көлік пен жаяу жүргіншілердің қауіпсіз қозғалысын қамтамасыз ететін жабық және жарамды күйде ұсталады.

Қабылдау, тұйық, қарау және басқа да құдықтар мен камераларды күтіп-ұстауды, тазалауды және ақаусыз техникалық жағдайда ұстауды олардың меншік иелері қамтамасыз етеді.

30. Бұзылған құдықтардың қақпақтары мен торлары, ашық құдықтар бір сағат ішінде, егер қолданыстағы заңнамада өзгеше белгіленбесе, инженерлік желілердің меншік иелерімен, сондай-ақ құрылыс-монтаж жұмыстарын жүзеге асыратын ұйымдармен (кәсіпорындармен) тиісті ескерту белгілерімен қоршалады және бес сағаттан аспайтын мерзімде ауыстырылады. Ашық люктердің, сондай-ақ ұңғыманың сыртқы жиегі бойынша ұңғыма қақпағының (торының) сыртқы жиегінен бір метр радиуста жол жабынының шұңқырларының, шөгінділерінің және құламаларының болуына жол берілмейді.

3-параграф. Жеке тұрғын үйлерді күтіп ұстау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

31. Жеке тұрғын үйлердің иелері:

1) жер пайдалану шегінде ғимараттардың, қоршаулар мен дуалдардың, сондай-ақ өзге де құрылыстардың қасбеттерінің тиісті жай-күйін қамтамасыз етеді. Оларды уақтылы жөндеу және бояу жұмыстары жүргізілуде;

2) тұрғын үйде нөмірлік белгісі бар және оны жарамды күйде ұстайды;

3) белгіленген шекаралар шегінде жер учаскесін тәртіппен ұстайды және іргелес аумақтың тиісті санитарлық жай-күйін қамтамасыз етеді, оны қоқыстардан, арамшөптер мен карантиндік өсімдіктерден тазартады;

4) оларда орналасқан жасыл екпелерді сау жағдайда ұстайды және олардың сақталуын, қорғалуын және жер пайдалану шегінде өз қаражаты есебінен күтім жасау жөніндегі жұмыстарды қамтамасыз етеді, газ құбырларының, кәбілдік және әуе электр беру желілерінің және басқа да инженерлік желілердің күзет аймағында ағаш отырғызуға жол бермейді;

5) іргелес аумақты өндіріс және тұтыну қалдықтарымен қоқыстауға жол бермейді.

32. Жеке тұрғын үйлердің меншік иелеріне іргелес аумақта құрылыс материалдарын , отынды, тыңайтқыштарды, көң мен көң шламын және өзге де жылжымалы заттарды сақтауға жол берілмейді.

4-параграф. Ғимараттардың, құрылыстардың және қоршаулардың қасбеттерін күтіп ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

33. Ғимараттардың, құрылыстардың меншік иелері оларды тиісінше күтіп-ұстауды, пайдалануды, оның ішінде ғимараттарды, құрылыстарды, олардың қасбеттерін жөндеу және сырлау жөніндегі жұмыстарды уақтылы жүргізуді қамтамасыз етеді, сондай-ақ қасбеттерде орналасқан ескерткіш тақталарды, көше көрсеткіштерін (оның ішінде тұйық көшелер, алаңдар), нөмірлік белгілерді, маңдайшалар мен ақпараттық тақталарды таза және жарамды күйде ұстайды.

34. Қасбеттері қаланың қалыптасқан құрылысының сәулеттік келбетін айқындайтын ғимараттар мен құрылыстарға елді мекен аумағында орналасқан (пайдаланылатын, салынатын, реконструкцияланатын немесе күрделі жөнделетін) барлық ғимараттар мен құрылыстар жатады:

- 1) әкімшілік және қоғамдық-мәдени мақсаттағы ғимараттар;
- 2) көппәтерлі тұрғын үйлер мен тұрғын ғимараттар;
- 3) өндірістік мақсаттағы ғимараттар мен құрылыстар;
- 4) жеңіл үлгідегі құрылыстар (сауда павильондары, дүңгіршектер, гараждар және басқа да осыған ұқсас объектілер);
- 5) ғимараттарға іргелес жер учаскелерінде орналасқан қоршаулар және басқа да стационарлық сәулет нысандары.

35. Күтіп-ұстауға жататын ғимараттардың қасбеттері элементтерінің құрамына мыналар кіреді:

- 1) шұңқырлар, жертөле үй-жайларына кіреберістер және қоқыс камералары;
- 2) кіру тораптары, топтары (оның ішінде сатылар, алаңдар, қоршаулар, кіреберістің үстіндегі күнқағарлар, қоршаулар, қабырғалар, есіктер);
- 3) жертөле және арақабырғалар;
- 4) қабырға жазықтықтары;
- 5) қасбеттердің шығыңқы элементтері (оның ішінде балкондар, лоджиялар, терезелер, карниздер);
- 6) желдету және түтін құбырларын, оның ішінде қоршау торларын қоса алғанда, шатырға шығу жолдары;
- 7) архитектуралық бөлшектер және қаптау;
- 8) су төгетін құбырлар, шұңқырлар;
- 9) балкондарды, лоджияларды қоршау;
- 10) парапеттік және терезе қоршаулары, торлар;
- 11) терезелерді, балкондарды, белдіктерді, іргетастың шығыңқыларын, асып кетулерді металл әрлеу;
- 12) аспалы металл конструкциялар (оның ішінде жалау ұстағыштар, анкерлер, өрт сатылары, желдету жабдықтары);

13) панельдер мен блоктар арасындағы көлденең және тік тігістер (ірі панельді және ірі блокты ғимараттардың қасбеттері);

14) шыны, рамалар, балкон есіктері;

15) ғимараттарға іргелес стационарлық қоршаулар.

36. Ғимараттар мен құрылыстардың қасбеттерін пайдалану кезінде анықталған бұзушылықтар "Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігі туралы" Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2023 жылғы 9 маусымдағы № 435 (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 32783 болып тіркелген) бұйрығымен бекітілген Техникалық регламенттің белгіленген нормаларына және сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтеріне сәйкес жойылады.

37. Тұрғын, әкімшілік, өндірістік және қоғамдық ғимараттардың меншік иелері таза және жарамды күйде ұсталатын белгіленген үлгідегі үйлердің көрсеткіштері мен нөмірлерін іліп қояды.

38. Кондоминиум объектісінің ортақ мүлкінің құрамына кірмейтін ақпараттық көрсеткіштердің, маңдайшалардың, жарнамалық конструкциялардың, сәндік панельдердің, кіру топтарының иелері қысқы кезеңде үйдің шатырын тазалау кезінде жоғарыда аталған конструкциялардың сақталуы бойынша қажетті шараларды қабылдайды.

39. Ескерткіштер мен монументалды өнер объектілерінің, сәулет, тарих және мәдениет ескерткіштері болып табылатын ғимараттардың иелері оларды тиісті жағдайда ұстайды.

40. Елді мекен аумағында рұқсат етілмейді:

1) ғимараттар мен құрылыстарды жайластыру элементтерін, ескерткіштерді, мемориалдық тақталарды, ағаштарды, бұталарды, шағын архитектуралық нысандарды және жалпы пайдаланылатын аумақтардағы сыртқы абаттандырудың басқа да элементтерін бұзуға және бүлдіруге, сондай-ақ оларды өз бетінше қайта өңдеуді, қайта құруды және қайта орналастыруды жүргізуге;

2) аялдама пункттеріне, қабырғаларға, бағаналарға, қоршауларға (қоршауларға) және осы мақсаттар үшін көзделмеген өзге де объектілерге жазулар, суреттер салуға, қандай да бір хабарландырулар мен басқа да ақпараттық хабарларды желімдеуге және ілуге міндетті. Жазуларды, суреттерді, хабарландыруларды және басқа да ақпараттық хабарламаларды жою жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру аталған объектілердің меншік иелеріне жүктеледі;

3) жылжымалы мүлікті өз меншігіндегі жер учаскелерінің шекаралары мен қоршауларынан тыс жерде жинауға және сақтауға міндетті;

4) ыдыстарды, өнеркәсіптік тауарларды және өзге де сауда заттарын немесе объектілерді тротуарларда, көгалдарда, жолдарда, контейнерлік алаңдарда және оларға

іргелес аумақтарда орналастыруға және сақтауға, контейнерлік алаңдарға және оларға іргелес аумаққа коммуналдық қалдықтар санатына жатпайтын қоқыстарды (құрылыс қоқысы және табиғи шыққан қоқыс) орналастыруға;

5) "Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының және сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтердің талаптарын бұза отырып, оның ішінде уақытша, шаруашылық, тұрмыстық ғимараттар мен құрылыстар салу, ғимараттардың қасбеттерін өзгерту, реконструкциялау, сондай-ақ жапсаржайларды тұрғызу.

41. Ғимараттар мен құрылыстардың меншік иелері қар, шатырлардан мұз жинау жұмыстары басталғанға дейін 24 сағат бұрын тұрғын емес, тұрғын үй-жайлардың меншік иелерін бұқаралық ақпарат құралдары, әлеуметтік желілер немесе ұялы байланыс арқылы хабардар ету арқылы хабардар етеді.

42. Іргелес аумақтардағы тротуарлық көгалдарды ағымда күтіп ұстауды осы аумақтар бекітілген заңды немесе жеке тұлғалар жүзеге асырады.

43. Газеттерді, плакаттарды, плакаттарды, түрлі хабарландыруларды, жарнамаларды, сайлау алдындағы үгіт материалдарын жапсыруға тек арнайы орнатылған қалқандар мен жарнамалық тұғырларда ғана рұқсат етіледі.

Үгіттік баспа материалдары аталған объектілердің меншік иелерінің немесе иелерінің келісімімен арнайы бөлінген орындарда, сондай-ақ ғимараттарда, құрылыстарда және басқа да объектілерде ілінеді.

Афишаларды, хабарландыруларды, үгіттік баспа материалдарын ғимараттардың қабырғаларында, тұғырлары мен есіктерінде, тіректерде, ағаштарда, сыртқы жарықтандыру тіректерінде және байланыс желісінде, осы мақсатқа арналмаған басқа да объектілерде жапсыруға аталған өнімге тапсырыс беруші үйлестіреді.

44. Ғимараттар мен құрылыстарды жобалау және салу кезінде елді мекен тұрғындарының қауіпсіздігі үшін сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерге сәйкес құрылыс алаңдарын қоршау көзделеді.

5-параграф. Сыртқы жарықтандыру объектілерін (құралдарын) күтіп-ұстау жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру

45. Көше, үй жанындағы және басқа да сыртқы жарықтандырудың барлық құрылғылары жарамды күйде ұсталады.

46. Көше жарықтандырудың бірыңғай жүйесіне қосылған көше және үй жанындағы жарықтандыруды күтіп-ұстауды және жөндеуді жарықтандыру құрылғыларының меншік иесі (баланс ұстаушы) жүзеге асырады. Тұрғын үйлердің кіріспе тарату құрылғыларына қосылған үй жанындағы жарықтандыруды күтіп-ұстауды кондоминиум объектісінің ортақ мүлкін күтіп-ұстау және жөндеу бойынша қызметтер көрсететін және (немесе) жұмыстарды орындайтын ұйымдар немесе басқарушы ұйымдар жүзеге асырады.

47. Сыртқы жарықтандыру көше, үй маңы болып бөлінеді.

48. Сыртқы жарықтандыру элементтеріне мыналар жатады: шамдар, кронштейндер, тіректер, сымдар, кабель, қуат көздері (оның ішінде жинақтар, қоректендіру пункттері, басқару қораптары).

49. Көшелер, жолдар, алаңдар, жаяу жүргіншілер аллеялары (саябақтар, скверлер), тұрғын кварталдар, аулалар, кәсіпорындар, мекемелер, ұйымдар аумақтары, сондай-ақ қоғамдық және тұрғын ғимараттардың нөмірлік белгілері, жол белгілері мен көрсеткіштер, қалалық ақпарат элементтері мен витриналар тәуліктің қараңғы уақытында жарықтандырылады.

50. Көше шамдарын, еден шамдарын, сыртқы жарықтандырудың басқа да көздерін орналастыру қаланың құрылысы мен көгалдандыруымен бірге қауіпсіз орта құруға ықпал етеді, жол қозғалысына қатысушыларға, азаматтардың тұруына кедергі келтірмейді.

51. Қарауында сыртқы жарықтандыру құрылғылары бар ұйымдар олардың техникалық жарамды жай-күйін қамтамасыз етеді, онда сандық және сапалық көрсеткіштер осындай орындарды жарықтандыру бойынша берілген параметрлерге сәйкес келеді, түнгі уақытта сыртқы жарықтандыру құрылғыларын уақтылы қосу және ажырату және үздіксіз жұмыс істейді.

52. Сыртқы жарықтандыру объектілерінің немесе сыртқы жарықтандыру құралдарымен жабдықталған объектілердің меншік иелері, сондай-ақ сыртқы жарықтандыру объектілеріне (құралдарына) қызмет көрсететін абаттандыру саласындағы ұйымдар:

1) көшелердің, жолдардың тиісті жарықтандырылуын, тіректер мен шамдардың, жарықтандыру қондырғыларының сапасын қадағалайды; бұзылған немесе бүлінген кезде уақтылы жөндеу және бояу жүргізуге;

2) осы елді мекен үшін белгіленген тәртіпке сәйкес жарықтандырудың қосылуын және ажыратылуын қадағалайды;

3) сыртқы жарықтандыру шамдарын уақтылы ауыстыруды жүргізеді.

4) ортақ пайдаланылатын орындарды жарықтандыруға қажеттілікке қарай автоматты қосу және/немесе ажырату құрылғыларын қамтамасыз етеді

53. Жалпы пайдалану орындарындағы көшелердегі жұмыс істемейтін шамдардың саны олардың жалпы санының он пайызынан аспауға тиіс, бұл ретте жұмыс істемейтін шамдардың қатарынан, бірінен соң бірі орналасуына жол берілмейді.

54. Тұрғын үйлердің кіреберістерінің сыртқы жарықтандыру құрылғыларын, сәулеттік-көркемдік жарықтандыру жүйелерін, жарнаманы қосу және ажырату көшелердің сыртқы жарықтандыру жұмысы режимінде жүргізіледі.

55. Электр сымдарының үзілуіне немесе тіректердің зақымдалуына байланысты сыртқы жарықтандыру құрылғыларының жұмысындағы бұзушылықтарды жиырма төрт сағат ішінде анықталғаннан кейін дереу жою керек. Қасақана және/немесе

авариялық бұзушылық салдарынан тіректер бүлінген жағдайда, қалпына келтіру жұмыста көше жарығын бұзуға жол берген кінәлі тараптың есебінен жүргізіледі.

56. Төтенше жағдай (дауылды жел, қар жаууы, табиғи сипаттағы басқа да төтенше жағдайлар) салдарынан көше жарығы бүлінген, бұзылған жағдайда қалпына келтіру көше жарығын күтіп-ұстауды және/немесе пайдалануды жүзеге асыратын ұйымның (кәсіпорынның) есебінен жүзеге асырылады.

57. Құлаған жарықтандыру тіректерін әкетуді желілік құрылыстарды пайдаланатын тұлға көше жарығын күтіп-ұстауды және/немесе пайдалануды жүзеге асыратын ұйымның (кәсіпорынның) есебінен табылған (бөлшектелген) кезден бастап үш тәулік ішінде жүзеге асырады.

6-параграф. Нөсер кәріз желілерін, қарау және нөсер құдықтарын, су бұру құрылыстарын күтіп ұстау

58. Нөсерлі кәріз коллекторларының күзет аймағы шегінде пайдаланушы ұйыммен, өзге де органдармен жазбаша келісімінсіз жол берілмейді:

- 1) жер жұмыстарын жүргізу;
- 2) нөсерлі кәріз желілерін бүлдіруге, су қабылдау люктерін бұзуға немесе бұзуға;
- 3) құрылысты жүзеге асыруға, сауда, шаруашылық және тұрмыстық құрылыстарды орнатуға;
- 4) өнеркәсіптік, коммуналдық, сұйық қалдықтарды, қоқыстарды және өзге де материалдарды тастауға міндетті.

59. Қалада нөсер кәрізінің магистральдық және орамшілік желілерін пайдалану мамандандырылған ұйымдармен жасалған шарттар негізінде жүзеге асырылады.

60. Дауыл кәрізінің ведомстволық желілерін пайдалану тиісті ұйымдардың қаражаты есебінен жүргізіледі.

61. Көшелерді, ғимараттарды, құрылыстарды су басуға, су құбыры, кәріз, нөсер құрылғыларының, жүйелердің, желілер мен құрылыстардың ақаулығы салдарынан судың ағып кетуінен мұздың пайда болуына, сондай-ақ көгалдарға, тротуарларға, көшелер мен аула аумақтарына суды ағызуға, соруға немесе ағызуға жол берілмейді.

62. Жаңбыр қабылдайтын құдықтардың торлары үнемі тазартылған күйде болады. Олардың өткізу қабілетін шектейтін торлар мен құдықтардың бітелуіне, құйылуына жол берілмейді. Нөсер кәрізінің қарау және жаңбыр қабылдау құдықтарын профилактикалық тексеру және оларды тазарту жылына кемінде бір рет жүргізіледі.

63. Қақпақтар немесе торлар қираған коммуникациялық құдықтарды желі иелері бір сағат ішінде қоршайды, тиісті ескерту белгілерімен белгіленеді және сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерде көрсетілген мерзімдерде ауыстырылады.

64. Инженерлік желілердегі жоспарлы жұмыстар кезінде кәріз ағындарын төгу жақын маңдағы фекальды кәріз құдықтарына, су құбыры суына және жылу желілерінен су-нөсер кәрізіне (ол болған кезде) жүргізіледі. Жолға су ағызуға жол берілмейді.

65. Ағып кетудің салдарын жою күштермен және зақымдалған инженерлік желілердің иелері есебінен жүзеге асырылады.

66. Нөсерлі кәріз желілерінің жарамды техникалық жай-күйі үшін жауапкершілікті (оның ішінде люктердің, торлардың уақтылы жабылуы) пайдаланушы ұйым қамтамасыз етеді.

7-параграф. Бау-бақша жиһаздарын, бау-бақша жабдықтарын, мүсіндерді және шағын сәулет нысандарын күтіп ұстау

67. Бау-бақша жиһазы, бау-бақша жабдықтары, мүсін және шағын сәулет нысандары, оның ішінде субұрқақтар, саябақ павильондары, беседкалар, көпірлер, қоршаулар, қақпалар, шатырлар, гүл құмыралары таза және жарамды күйде болады және өз мақсатына сәйкес жұмыс істеуі тиіс.

68. Көктемгі кезеңде шағын архитектуралық нысандарды жоспарлы тексеру, оларды ескі бояудан, тогтан тазарту, жуу, бояу, сондай-ақ сынған элементтерді ауыстыру жүргізіледі.

69. Гүл вазалары мен урналарды тиісті жағдайда күтіп-ұстау үшін:

1) зақымдалған элементтерді жөндеу;

2) дақтар мен кірді кетіру;

3) қоқыстарды, солған гүлшоғырлар мен гүлдерді, кептірілген жапырақтарды алып тастау.

70. Қоршаулар (металл торлар) тиісті техникалық жағдайда ұсталады, ескі жабыннан тазартылады және жылына кемінде бір рет бояуды жүргізеді.

71. Қыс мезгілінде бау-бақша жиһазының элементтері, бау-бақша жабдықтары, мүсіндер мен шағын архитектуралық формалар, сондай-ақ оларға жақындау қар мен мұздан тазартылады.

72. Субұрқақтар жұмыс істеп тұрған кезеңде су бетін қоқыстан тазарту күн сайын жүргізіледі.

73. Субұрқақтарда шомылуға жол берілмейді.

74. Күзгі-қысқы кезеңде субұрқақтардың жұмысы тоқтатылады және көктемгі-жазғы кезеңде оның тұрақты жұмысы үшін субұрқақты іске қосу уақытын қысқарту мақсатында оның бетін жабу, бекіту арматурасын тексеру, сорғы жабдығын бөлшектеу және басқа да жұмыстар арқылы консервациялау жүргізіледі.

8-Параграф. Уақытша құрылыстарды ұстау

75. Уақытша құрылыстарды орнату және пайдалану сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтерге сәйкес жүзеге асырылады.

76. Уақытша құрылысты жинағаннан кейін оның иесі бұрын уақытша құрылыс салынған жер учаскесін қалпына келтіреді және абаттандырады. Қажет болған жағдайда қоқыстардан тазартады және бұрын иеленген учаскені рекультивациялауды жүргізеді.

77. Уақытша құрылыстардың меншік иелері болып табылатын заңды және жеке тұлғалар:

1) оларды жөндеу және бояуды жүргізеді. Жөндеу жобалық құжаттамада айқындалған сыртқы түрі мен түс шешімінің сақталуын ескере отырып жүргізіледі;

2) іргелес аумақта жасыл екпелердің, көгалдардың, жиектегі тастың сақталуын қадағалайды;

3) уақытша құрылыстардың жанына қоқыс жәшіктерін орнатады, қоқыс жәшіктерін қажетіне қарай күні бойы, бірақ тәулігіне кемінде бір рет тазартады.

78. Уақытша құрылыстардың меншік иелері болып табылатын заңды және жеке тұлғаларға:

1) уақытша құрылыстарға, күнқағарларға, қалқаларға және жобаларда көзделмеген өзге де конструкцияларға тұрғызуға;

2) Күрделі емес объектілерде және олардың шатырларында тұрмыстық және өндірістік сипаттағы ыдыстарды, тауарларды, бөлшектерді, өзге де заттарды жинауға, сондай-ақ сауда жүзеге асырылатын, тұрмыстық қызметтер мен қоғамдық тамақтандыру қызметтері көрсетілетін күрделі емес объектілерді қойма мақсаттарына пайдалануға;

3) уақытша құрылыстар арасындағы өртке қарсы олқылықтарды жабдықпен, қалдықтармен үйіп тастауға;

4) құрылыс-монтаждау жұмыстарын жүргізу кезінде өту орындарын ескерту белгілерімен қамтамасыз етуге жол берілмейді.

9-Параграф. Құрылыс жұмыстарын жүргізу орындарын күтіп ұстау

79. Егер құрылыс мердігерлік шартында өзгеше көзделмесе, елді мекен аумағын абаттандыру саласындағы нормалар мен талаптарды сақтау бөлігінде құрылыс алаңдарын күтіп ұстау, құрылыс жұмыстары аяқталғаннан кейін абаттандыруды қалпына келтіру Тапсырыс беруші қамтамасыз етеді.

80. Құрылыс алаңдарын күтіп ұстау кезінде аумақты абаттандыру саласындағы нормалар мен талаптарды сақтау бөлігінде:

1) құрылыс алаңының қоршауын таза және жарамды күйде ұстауға, ақпараттық-баспа өнімінің, суреттердің, жазулардың, ойықтардың, сынықтардың болмауын қамтамасыз етуі;

2) құрылыс алаңынан асфальтбетон жабыны бар жолға дейін қатты жабыны бар кірме жолдарды жабдықтауы;

3) құрылыс алаңына іргелес жалпыға ортақ пайдаланылатын аумақты пайдаланған жағдайда, осы аумақта орналасқан жол жамылғысының, тротуарлардың, қолданыстағы сыртқы жарықтандыру желілерінің, жасыл желектердің және шағын сәулет нысандарының сақталуын қамтамасыз етуі қажет.

81. Құрылыс жұмыстары аяқталғаннан кейін, егер құрылыс мердігерлік шартында өзгеше көзделмесе, құрылыс жұмыстарын жүргізу нәтижесінде бұзылған және жалпы пайдалану аумағында орналасқан жол жабындарын, тротуарларды, абаттандыру элементтерін Тапсырыс беруші қалпына келтіруге тиіс.

82. Топырақты, қоқысты, сусымалы құрылыс материалдарын, жеңіл ыдысты, жапырақтарды, шөпті, ағаштарды жолдардың ластануын болдырмайтын брезентпен немесе басқа материалмен жабусыз тасымалдауға, сондай - ақ құрылыс қоспалары мен ерітінділерін (оның ішінде цемент-күм ерітіндісін, әктас, бетон қоспаларын) жолға, тротуарға, жол жиегіне немесе жолға іргелес көгал жолағынәтәгілу мүмкіндігін болдырмайтын шаралар қолданбай тасымалдауға жол берілмейді.

10-Параграф. Балалар мен спорт алаңдарын күтіп ұстау

83. Балалар және спорт алаңдары:

1) жаз уақытта тегіс емес жергілерге күм себу арқылы үстінгі бетінің жоспарлануы бар;

2) үнемі сыпырылады;

3) қысқы уақытта қардан тазартылады;

4) тиісті техникалық жағдайда күтіп ұсталады және боялады.

84. Балалар мен спорт алаңындағы қоршаулар мен құрылыстарды бояу жылына кемінде бір рет жүргізілуі керек.

85. Балалар және спорт алаңдарын күтіп ұстау және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін жауапкершілік алаңдардың меншік иелері жүзеге асырады.

86. Балалар алаңдарын транзиттік жаяу жүргіншілер қозғалысынан, өтпелерден, бұрылыс алаңдарынан, қонақтар тұрақтарынан, қоқыс жинағыштарды орнатуға арналған алаңдардан, автокөлік құралдарын тұрақты және уақытша сақтау учаскелерінен оқшаулау қажет. Балалар алаңдарына кіреберістерді жолдардан және көшелерден ұйымдастыруға жол берілмейді.

87. Балалар алаңдарын реконструкциялау кезінде жарақаттануды болдырмау үшін алаңның аумағында шығыңқы тамырлардың немесе салбырап тұрған төмен бұтақтардың, жер бетінен жоғары орналасқан ескі, кесілген жабдықтардың (тіректер, іргетастар) қалдықтарының, жерге көмілмеген металл секіргіштердің (әдетте турниктер

мен бұрылыстарда) болуын болдырмау қажет. Іргелес аумақтарды реконструкциялау кезінде балалар алаңдары жұмыс жүргізу және құрылыс материалдарын сақтау орындарынан оқшауланады.

11-Параграф. Контейнерлік алаңдарды күтіп ұстау

88. Контейнерлік алаңдар-қатты тұрмыстық қалдықтарды тасымалдауды жүзеге асыратын мамандандырылған көлікке арналған кірме жолдары бар, қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға арналған контейнерлер орналастырылатын қалдықтарды жинақтауға арналған арнайы алаңдар. Аумақ бойынша қоқыстың ұшып кетуіне жол бермейтіндей етіп жоспарланады және орнатылады.

89. Контейнерлік алаңдар-эстетикалық тұрғыдан орындалған және қалдықтарды жою мерзімдері, осы жұмысты орындайтын ұйымның атауы және алаңды күтіп ұстау және қатты тұрмыстық қалдықтарды уақтылы жою бойынша сапалы және уақтылы жұмыс істеуге жауапты тұлғаның байланыстары туралы мәліметтер бар.

90. Тұрғын үй қорына қызмет көрсететін заңды тұлғалар мен лауазымды тұлғалар (жеке кәсіпкерлер) үй иелерінің аумағында Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 26 шілдедегі № ҚР ДСМ-67 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде 2022 жылғы 27 шілдеде № 28925 тіркелген) бекітілген "Коммуналдық мақсаттағы объектілерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларының талаптарына сәйкес контейнерлік алаңдарды орналастырады және Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушының 2020 жылғы 25 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-331/2020 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 21934 болып тіркелген) "Жинауға, пайдалануға, қолдануға, өндіріс және тұтыну қалдықтарын залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық Қағидаларына сәйкес контейнерлік алаңдар орналастырады.

91. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға арналған қоқыс контейнерлері мен контейнерлерге арналған алаңдарды орналастыруға, оларды күтіп-ұстауға және санитариялық жай-күйіне олардың иесі іргелес аумақты ескере отырып, қамтамасыз етеді.

12-Параграф. Үй жануарларын серуендетуге арналған алаңдарды күтіп ұстау

92. Үй жануарларын серуендетуге арналған алаңдар шағын ауданның және тұрғын ауданның жасыл желектерден бос жерлерінің аумақтарында орналастырылады.

93. Үй жануарларын серуендетуге арналған алаңның аумағындағы абаттандыру элементтерінің тізбесі қажет болған жағдайда мыналарды қамтиды: жабынның әртүрлі түрлері, қоршау, орындық, урна, жарықтандыру және ақпараттық жабдықтар.

94. Алаң аумағында алаңды пайдалану қағидалары бар ақпараттық стенд көзделеді.

13-Параграф. Автотұрақтар аумағын күтіп ұстау

95. Елді мекен аумағында автотұрақтардың мынадай түрлері көзделеді: автомобильдерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді сақтау, көше (жүру бөлігінде таңбамен белгіленген тұрақ түрінде), көшеден тыс ("қалта" және жүру бөлігінен шегініс түрінде).

96. Жалпы пайдалану орындары мен аула аумақтарын жоспарлау кезінде көгалдарға көлік құралдарын қоюға мүмкіндік бермейтін физикалық кедергілер қарастырылуы керек.

97. Орамшілік және аулаішілік жолдарда темірбетон блоктарын, бағаналарды, қоршауларды және басқа да құрылыстарды өз бетінше орнатуға жол берілмейді.

98. Үй маңындағы аумақтарда рұқсат етілмейді:

1) осы мақсаттар үшін көзделмеген орындарда, сондай-ақ тротуарларда, балалар ойыны алаңдарында, абаттандыру орындарында және жасыл желектері бар учаскелерде, контейнерлік алаңдар мен оларға іргелес аумақтарда көлік құралдарын тоқтату және тұраққа қою;

2) бөлшектелген көлік құралдарының тұрағы.

14-Параграф. Инженерлік коммуникацияларды абаттандыру бойынша жұмыстар жүргізу

99. Мердігердің (бас мердігердің) кінәсінен жүзеге асырылған автомобиль жолдарының конструктивтік элементтері мен жабындарының, автомобиль жолдарын жайластыру элементтері мен объектілерінің, жол жүрісін ұйымдастырудың техникалық құралдарының, көгалдандыру мен абаттандыру элементтерінің барлық зақымданулары оның өзі толық көлемде жойылады.

100. Мердігер (бас мердігер) жұмыстар жүргізілетін орынды қоршайды, құрылыс (реконструкциялау, жөндеу, күрделі жөндеу) объектісі туралы мәліметтер, Тапсырыс беруші мен мердігердің атауы, жұмыстарды жүргізуге жауапты лауазымды адамның тегі, оның қызметтік телефонының нөмірі, жұмыстарды жүргізу мерзімдері көрсетілетін ақпараттық қалқандарды белгілейді.

101. Инженерлік коммуникацияларды реконструкциялау және жөндеу жөніндегі жұмыстар немесе топырақ пен қатты жабындарды ашуға байланысты жұмыстар, сондай-ақ авариялық жұмыстар аяқталғаннан кейін оларды жүргізу кезінде бұзылған абаттандырудың барлық элементтерін мердігер (бас мердігер) қалпына келтіруге тиіс.

102. Автомобиль жолдарының жол жабыны автомобиль жолдары жөніндегі уәкілетті мемлекеттік орган бекітетін автомобиль жолдары саласындағы нормативтік-техникалық құжаттардың талаптарына сәйкес қалпына келтіріледі.

103. Абаттандырудың құрылымдық элементтері бүлінген жағдайда қалпына келтіру шағын сәулет нысандарын, арық жүйесін, инженерлік коммуникацияларды қоса алғанда, құрылымды бүлдірген тараптың есебінен жүзеге асырылады. Инженерлік коммуникацияларды қоспағанда, жою мерзімі жетпіс екі сағаттан аспайды, қалпына келтіру мерзімі он екі сағатты құрайды.

4-тарау. Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандыру жөніндегі жұмыстардың тәртібі

1-Параграф. Елді мекендердің аумағын жинау бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

104. Күнтізбелік жыл бойы елді мекен аумақтарын күтіп-ұстау және жинау жөніндегі жұмыстардың бағыты өңірдің климаттық жағдайларына байланысты маусымдық сипатта болады.

105. Уақытша құрылыстарды қоса алғанда, ғимараттардың (олардағы үй-жайлардың), құрылыстардың меншік иелері болып табылатын, сондай-ақ меншік құқығында жер учаскелерін иеленетін жеке және заңды тұлғалар үй жанындағы және іргелес аумақты жинауды дербес немесе аумақтарды абаттандыруға қатысушыларды тарту арқылы өз қаражаты есебінен жүзеге асырады.

106. Елді мекен аумағында өндіріс және тұтыну қалдықтарын санкцияланбаған жерлерде жинауға және орналастыруға жол берілмейді.

107. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын рұқсат етілмеген орындарға орналастырған адамдар өз есебінен осы аумақты жинауды және тазалауды, ал қажет болған жағдайда - жер учаскесін рекультивациялауды жүргізеді.

108. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын рұқсат етілмеген қоқыс үйінділеріне орналастырған адамдарды анықтау мүмкін болмаған жағдайда, өндіріс және тұтыну қалдықтарын жою және қоқыс үйінділерінің аумақтарын рекультивациялау осы аумақты жинауды қамтамасыз ететін тұлғалардың есебінен жүргізіледі.

109. Тұтыну қалдықтарын жинау және шығару Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 28 желтоқсандағы № 508 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 26341 болып тіркелген) коммуналдық қалдықтарды басқару Қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

110. Елді мекеннің жалпы пайдалану орындарының аумағында өндіріс және тұтыну қалдықтарын жағуға жол берілмейді.

111. Коммуналдық қалдықтарды көппәтерлі тұрғын үйлерден, жеке тұрғын үйден, сауда және қоғамдық тамақтану, мәдениет ұйымдарынан, балалар және емдеу мекемелерінен әкетуді меншік иелерімен, аталған ұйымдармен немесе Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес қалдықтарды әкетуді жүзеге асыратын ұйыммен шарт бойынша жүзеге асырады.

112. Жөндеу кезінде пайда болған қалдықтарды әкетуді осы жөндеуді жүргізген адамдар өз бетінше осы үшін арнайы бөлінген орындармен жүзеге асырады.

113. Жөндеу кезінде пайда болған қалдықтарды қалдықтарды уақытша сақтау орындарына және контейнерлік алаңдарға жинауға жол берілмейді.

114. Егер өзінің тұрмыстық және шаруашылық қызметін жер учаскесінде, тұрғын немесе тұрғын емес үй-жайда жалға алу шартының немесе меншік иесімен өзге келісімнің негізінде жүзеге асыратын қалдықтарды өндіруші қалдықтарды жинауды, әкетуді және кәдеге жаратуды өз бетінше ұйымдастырмаған жағдайда, осы қалдықтарды өндірушінің қалдықтарын жинау, әкету және кәдеге жарату жөніндегі міндеттер жоғарыда аталған жылжымайтын мүлік объектілерінің меншік иесі жүзеге асырады.

115. Көшелердің, алаңдардың, скверлердің және басқа да қоғамдық орындардың өндіріс және тұтыну қалдықтарымен бітеліп қалуын болдырмау үшін қалдықтарды уақытша сақтауға арналған шағын көлемді ыдыстар (урналар, бактар) белгіленеді.

116. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын уақытша сақтауға арналған сыйымдылықтарды орнатуды, оларды күтіп-ұстауды және тазалауды тиісті аумақтарды жинауды жүзеге асыратын тұлғалар жүзеге асырады.

117. Урналар (бактар) жарамды күйде ұсталады, қоқыс жиналуына қарай тазартылады, бірақ айына кемінде бір рет жуылады және дезинфекцияланады.

118. Контейнерлік алаңнан және оған іргелес аумақтан қоқыс таситын көлікке контейнерлерден түсіру кезінде төгілген өндіріс және тұтыну қалдықтарын шығару қалдықтарды жинау мен әкетуді жүзеге асыратын ұйымның қызметкерлері жүргізеді.

119. Троллейбус және автобус аялдамаларын тазалау және жинау осы аялдамалар орналасқан көшелер мен жолдардың аумақтарын жинау міндетіне кіретін ұйымдар жүргізеді.

120. Соңғы троллейбус және автобус аялдамаларын, диспетчерлік пункттердің аумақтарын тазалауды және жинауды осы объектілерді пайдаланатын ұйымдар қамтамасыз етеді.

121. Сауда объектілері орналасқан аялдамаларды жинау мен тазалауды, егер шартта өзгеше белгіленбесе, сауда объектілерінің иелері іргелес аумақтардың шекараларында жүзеге асырады.

122. Су тарату бағаналарын пайдалану және тиісті санитарлық-техникалық жағдайда ұстау, оның ішінде оларды қоқыстан, мұздан және қардан тазарту, сондай-ақ оларға қауіпсіз тәсілдерді қамтамасыз ету колонкалары меншігінде болатын ұйымдар жүзеге асырады. Мұндай су тарату бағанының иесі болмаған жағдайда, мұзды жою жөніндегі жұмыстарды ұйымдар жүзеге асырады.

123. Базарлар аумағын және оларға іргелес аумақтарды тазалау және жинау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 4 тамыздағы № ҚР ДСМ -73 бұйрығымен (Нормативтік

құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 23856 болып тіркелген) бекітілген "Тамақ өнімдерінің көтерме және бөлшек сауда объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына сәйкес жүргізіледі.

124. Көпірлерді, өткелдерді, жаяу жүргіншілер өткелдерін, виадуктарды, оларға іргелес аумақтарды тазалауды, сондай-ақ коллекторларды, нөсер кәріз құбырларын және жаңбыр қабылдайтын құдықтарды ұстауды осы объектілерге қызмет көрсететін ұйымдар жүргізеді.

125. Үйінділер мен көшелер аумағының сыртына үйінділер мен қоқыстарды төгуге, өндіріс және тұтыну қалдықтарын көше жолдарына шығаруға жол берілмейді.

126. Сұйық тұрмыстық қалдықтарды арнайы көлігі бар ұйымдар шарт бойынша әкетуі қажет.

127. Аулалардан жер үсті және жер асты суларын бұруға арналған арықтарды, науаларды, құбырларды, дренаждарды тазалау мен жинауды тиісті аумақтарды жинауға жауапты аумақтарды абаттандыруға қатысушылар жүргізеді.

128. Тротуарларға, көгалдарға, жолдың жүріс бөлігіне су төгуге жол берілмейді, ал авариялық жұмыстарды жүргізу кезінде суды ағызуға тек арнайы бұрмалар немесе шлангілер бойынша жақын маңдағы фекальды немесе нөсерлі кәріз құдықтарына коммуникация иелерінің келісімі бойынша және төгілген ағындарды су бұру жөніндегі жұмыстарға жұмсалған шығындарды өтей отырып рұқсат етіледі.

129. Елді мекен шегінде иеліктен шығару белдеуі шегінде өтетін теміржол жолдары (қазбалар мен үйінділердің беткейлері, өткелдер, жолдар арқылы өтетін өткелдер) осы құрылыстарды пайдаланатын теміржол ұйымдарының күштерімен және құралдарымен жиналады және ұсталады.

130. Электр беру желілерін, газ, су құбыры және жылу желілерін орналастыру және пайдалану үшін бөлінген аумақтарды тазалау және тазалау көрсетілген электр беру желілері мен желілерін пайдаланатын ұйымдардың күштері мен құралдарымен жүзеге асырылады.

131. Бақылау құдықтарын, жерасты коммуникацияларын тазалау кезінде топырақ, қоқыс, кірлерсіз қалдықтар тазалау жұмыстарымен айналысатын ұйымдардың күшімен дереу әкетілетін арнайы ыдысқа салынады.

132. Жол қозғалысына кедергі келтіретін көшелерде тасталған заттарды жинау тиісті аумақтарды жинауға жауапты аумақтарды абаттандыруға қатысушылар жүзеге асырады.

2-Параграф. Көше аумақтарын жинауды жүргізу бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

133. Қала аумағын жинау техникалық және санитарлық талаптарға сүйене отырып, күнібойы тазалық пен тәртіпті сақтай отырып күн сайын жүргізіледі.

134. Үй маңындағы аумақтарды тазалау негізінен жаяу жүргіншілер саны шамалы болған кезде таңертең және кешкі уақытта жүргізіледі.

135. Тазалау кезінде үй маңындағы аумақтардан, тротуарлардан және орамшілік жолдардан тазартылатын қоқыстарды жолға шығарып тастауға жол берілмейді.

136. Өрт салдарынан не оларды пайдалану мерзімінің өтуі салдарынан жарамсыз болып қалған тұрғын үй құрылыстары, сарайлар және басқа да құрылыстарын Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2021 жылғы 29 сәуірдегі № 202 бұйрығымен бекітілген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 22672 болып тіркелген) объектілерді кейіннен кәдеге жарату (ғимараттар мен құрылыстарды бұзу) жөніндегі жұмыстар кешенін жүргізуге рұқсат беру қағидаларына сәйкес меншік иелері қоршаумен қоршайды, оларды бөлшектейді және қоқыстан тазартады.

137. Мұндай құрылыстарды тазалауды меншік иелері оларды арнайы комиссия жарамсыз деп анықтаған сәттен бастап алты ай ішінде жүргізеді.

3-Параграф. Қыс мезгілінде қалалар мен елді мекендердің аумағын жинауды жүргізу бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

138. Жолдар мен өтетін жолды қысқы кезеңде жинау осы Үлгілік қағидалардың талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

139. Жиналатын қар жергілікті атқарушы орган айқындайтын, осы мақсаттар үшін арнайы бөлінген орындарға әкетіледі.

140. Көшелерде және үй маңындағы аумақтарда жинау жұмыстарын жүргізу технологиясы мен режимдері ауа-райына қарамастан көлік құралдары мен жаяу жүргіншілердің кедергісіз қозғалысын қамтамасыз етеді.

141. Елді мекен аумағын қысқы жинаудың бірінші кезектегі іс шараларына мыналар жатады:

- 1) қарды тырмалау және сыпыру;
- 2) жолдардың жүріс бөлігін, көктайғаққа қарсы материалдарды жалпы пайдаланылатын аумақтарды өңдеу;
- 3) кейіннен әкету үшін қар білігін қалыптастыру;
- 4) қиылыстардағы, қоғамдық жолаушылар көлігі аялдамаларындағы, әкімшілік және қоғамдық ғимараттарға кіреберістердегі, орамшілік аумақтардан шығатын жерлердегі қар үйінділеріндегі жарылыстарды орындау.

142. Екінші кезектегі іс-шараларға мыналар жатады:

- 1) қарды алып тастау (шығару);
- 2) жүріс бөлігінен қарды алып тастағаннан кейін жолдың тартқыш бөлігін тазалау;
- 3) мұзды сындыру және қар-мұз түзілімдерін жинау.

143. Жолдардың жүріс бөлігіндегі қар тазалау жұмыстарын қар жауа бастағанда дереу бастау керек. Ұзақ қар мен боран кезінде қар тазалау және көктайғаққа қарсы

материалдармен өңдеу циклдары қайталанып, жаяу жүргіншілер мен көлік құралдарының қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

144. Көшелер, жолдар, тротуарлар қар жауғаннан кейін қырық сегіз сағат ішінде қардан және қарлы қардан толығымен тазартылады.

145. Жолдардан, көшелерден және өткелдерден қарды шығару бірінші кезекте аялдама пункттерінен, жер үсті жаяу жүргіншілер өткелдерінен, көпірлер мен жол өтпелерінен, адамдардың жаппай баратын орындарынан (оның ішінде ірі дүкендерден, базарлардан, қонақ үйлерден, вокзалдардан, театрлардан), медициналық мекемелердің және басқа да әлеуметтік мақсаттағы объектілердің аумағына кіреберістерден аяқталғаннан қар жауғаннан кейін бір тәулік ішінде жүзеге асырылады.

146. Жолдарда, көшелерде және бір жақты көлік жүретін жолдарда жолдың сүйеніш бөлігі қыс бойы қар мен мұздан борттық тасқа дейін үнемі тазаланады.

147. Қар ерігеннен кейін қарды уақытша жинайтын орындар қоқыстан тазартылады.

148. Қар жауған және көктайғақ кезінде елді мекен аумағындағы жалпыға ортақ пайдаланылатын тротуарлар мен басқа да жаяу жүргіншілер аймақтары қардан тазартылады, көктайғаққа қарсы материалдармен өңделеді. Тротуарлардың бүкіл аумағын өңдеуге арналған уақыт қар жауа бастағаннан бастап алты сағаттан аспайды.

Шағын архитектуралық формалар, сондай-ақ олардың айналасындағы кеңістік пен оларға жақын жер қар мен мұздан тазартылады.

149. Тротуарларда, жаяу жүргіншілер жолдарында және аялдама пункттерінде қар тазалау жұмыстары (механикаландырылған сыпыру және қолмен тазалау) қар жауғаннан кейін бірден басталады. Ұзақ қар жауған кезде жаяу жүргіншілер үшін қауіпсіздікті қамтамасыз ететін қар тазалау және көктайғаққа қарсы өңдеу циклдары қайталанады.

150. Көпір құрылыстарының тротуарлары мен баспалдақ жиектері жаңа жауған немесе тығыздалған қардан (қар-мұз түзілімдерінен) жабылғанға дейін толық ені бойынша тазартылады.

151. Қар жауған кезде көпір құрылыстарының тротуарлары мен баспалдақ жиектері көктайғаққа қарсы материалдармен өңделеді және жаяу жүргіншілердің қозғалысы үшін өткелдер тазартылады.

152. Люктердің, су құбыры және кәріз құдықтарының қақпақтары қардан, мұздан толық тазартылады және өрт гидранттарын жылдам пайдалану мүмкіндігін қамтамасыз ететін күйде ұсталады.

153. Көпірлер, өтпелер, түсулер, көтерілулер, қиылыстар, жаяу жүргіншілер өткелдері, қоғамдық көлік аялдамаларының кіру қалталары, көшпелі автожолдар құм-тұз қоспасымен себіледі.

154. Химиялық реагенттерді қолданған кезде олардың таралуының белгіленген нормаларын сақтау қажет.

155. Тұрғын үйлердің, ғимараттардың, құрылыстардың, құрылыстардың шатырлары мен күнқағарларын қар мен мұздан тазарту қажеттілігіне қарай, бірақ айына кемінде бір рет жерге тастау жолымен жүргізіледі. Карниздерде, шатырларда, күнқағарларда, балкондарда, суағар құбырларында және тұрғын үйлердің, ғимараттардың, құрылыстардың өзге де шығыңқы конструкцияларында қар мен мұз өсінділерін жою жаяу жүргіншілерге, тұрғын үйлерге, ғимараттарға, құрылыстарға, жаяу жүргіншілер жолдарынан, өткелдерден, тротуарлардан төгілген қар мен мұз өсінділерін әкете отырып, құрылыстарға қауіп төнген кезде уақтылы, осы мақсаттар үшін арнайы бөлінген орындарға тәулік бойы жүргізіледі.

156. Еріген кезде қарды төгу қысқа мерзімде жүргізілуі керек.

157. Көппәтерлі тұрғын үйлердің шатырларын қардан және мұздан тазартуды ұйымдастыруды, қар мен мұз өсуін жоюды мүлік иелері бірлестігінің төрағасы немесе жай серіктестіктің сенім білдірілген адамы не көппәтерлі тұрғын үйді басқарушының немесе басқарушы компанияның сенімхаты негізінде дербес немесе өз қаражаты есебінен мамандандырылған ұйымдарды тарту арқылы жүзеге асырады.

158. Шатырларды қар мен мұздан тазартуды ұйымдастыруды, қар мен мұз өсінділерін жоюды жеке тұрғын үйлердің, ғимараттардың, құрылыстардың, құрылыстардың меншік иелері дербес немесе мамандандырылған ұйымдарды өз қаражаты есебінен тарту арқылы жүзеге асырады.

Шатырларды қар мен мұздан тазарту жұмыстарын жүргізер алдында азаматтардың, осы жұмыстарды жүзеге асыратын адамдардың және көлік құралдарының қауіпсіздігін, сондай-ақ ағаштардың, бұталардың, көшедегі электр жарығының әуе желілерінің, ақпаратты орналастыру құралдарының, бағдаршам объектілерінің, жол белгілерінің, байланыс желілерінің және басқалардың, оның ішінде егер бұл объектілер қолданыстағы заңнамаға сәйкес белгіленген жағдайда, сақталуын қамтамасыз ететін күзет іс-шараларын (қоршаулар, кезекшілер) жүргізу қажет.

159. Жалпы пайдаланымдағы аумақтарды жинау кезінде жасыл желектердің сақталуын және еріген сулардың ағуын қамтамасыз ету шартымен химиялық реагенттері жоқ қарды осы мақсаттар үшін алдын ала дайындалған алаңдарға уақытша жинауға жол беріледі.

160. Рұқсат етілмейді:

1) орамішілік, үй маңындағы аумақтардан, ұйымдардың, кәсіпорындардың, мекемелердің, құрылыс алаңдарының аумақтарынан тазартылатын қарды жолдардың, көшелер мен өткелдердің жүру бөлігіне жылжытуға немесе орын ауыстыруға;

2) ластанған қарды, сондай-ақ мұз сыынқтарын көгалдарға, гүлзарларға, бұталарға және жасыл желектері бар басқа да учаскелерге тасымалдауды және орнын ауыстыруды жүзеге асыруға;

3) ғимараттардың қабырғаларына және жылу желілерінің трассаларына қар жинау.

161. Орамішілік өтпелер мен үй маңындағы аумақтарды жинау кезінде бірінші кезекте жаяу жүргіншілер жолдары, аулаларға өтетін жолдар және өндіріс пен тұтыну қалдықтарын жинауға арналған контейнерлерді орналастыру орындарына кіреберістер тазаланады.

162. Аулалар мен орамішілік өткелдерден жиналатын қарды жасыл желектердің бүлінуіне жол бермей, көлік құралдарының өтуі және азаматтардың өтуі үшін бос орындар қалатындай етіп үй жанындағы және орамішілік аумақтарда жиналады. Қар жинауға арналған алаңдар алдын ала дайындалады. Бұл учаскелерден еріген суды нөсерлі кәріз желісіне бұру қамтамасыз етіледі. Мұндай алаңдарды ұйымдастыру мүмкіндігі болмаған жағдайда қар шығарылады.

163. Қар ерігеннен кейін тротуарларды, орамішілік, үй жанындағы және іргелес аумақтарды, жалпы пайдаланылатын орындардың аумақтарын қыс мезгілінде пайда болған ластанудан тазарту жүргізіледі.

4-Параграф. Жазғы кезеңде қалалар мен елді мекендердің аумағын жинауды жүргізу бойынша іс-шараларды ұйымдастыру

164. Тазалау бойынша негізгі іс-шараларды орындау кезеңділігі ауа райы жағдайлары мен көшелердің (санаттардың) маңыздылығын ескере отырып реттеледі.

165. Жазғы жинау кезеңінде келесі жұмыс түрлері жүргізіледі:

1) жолдардың, тротуарлардың, үй маңындағы аумақтардың жүру бөлігін сыпыру, жуу және суару;

2) кірден тазарту, жуу, қоршаулар мен шекаралық тасты сырлау;

3) жолдың салалық бөлігін тазарту;

4) көгалдарды, гүлзарлар мен гүлзарларды қоқыстардан, бұтақтардан, жапырақтардан, құрғақ шөптерден, өңсіз гүлшоғырлар мен құмнан тазарту;

5) қоқысты санкцияланған жинау, залалсыздандыру және кәдеге жарату орындарына әкету;

6) жеке құрылыс үйлеріне іргелес аумақтарды қоса алғанда, үй маңындағы аумақтардан қоқыс жинау;

7) шөп шабу.

166. Жапырақ құлау кезеңінде құлаған жапырақтарды жолдардың жүріс бөлігінен, жалпыға ортақ пайдаланылатын орындардан, іргелес, үй маңындағы аумақтардан тырмалау және әкету жүргізіледі. Ағаштар мен бұталардың түбіндегі бөлігіне жапырақтарды тырмалауға жол берілмейді.

167. Қалалық аумақтарды сыпыру жүргізіледі:

1) тротуарлар - күн сайын күнібойы ластанудың жиналуына қарай;

2) үй маңындағы аумақтар-күн сайын күнібойы қажеттілігіне қарай;

3) тазалықты қамтамасыз ету қажеттілігі ескеріле отырып, ластанудың жинақталуына қарай - өзге аумақтарды, оның ішінде жалпы пайдаланылатын орындардың, іргелес аумақтардың аумақтарын қамту.

168. Жүріс бөлігін, тротуарларды, кірме жолдарды, үй маңындағы аумақты суару жүргізіледі:

1) ауа температурасы 25 градустан жоғары (Цельсий бойынша) ыстық ауа-райында микроклиматты жақсарту үшін;

2) қажет болған жағдайда шаңды азайту үшін.

169. Аялдама пункттері топырақ-құмды шөгінділерден, түрлі қоқыстардан толығымен тазартылады және жуылады. Тазалау жаяу жүргіншілердің ең аз қозғалысы және жолаушылардың ең аз жиналуы кезінде жүргізіледі.

170. Темірбетон блоктарынан жасалған бөлу жолақтары бүкіл бетіндегі құмнан, кірден және ұсақ қоқыстардан тазартылады. Көгалдар түрінде жасалған бөлу жолақтары қоқыстардан тазартылады.

171. Металл қоршаулар, жол белгілері мен көрсеткіштер жуылады.

172. Жаңбыр суының Тоқырауын болдырмау үшін люктердің қақпақтары мен жаңбыр қабылдайтын құдықтардың келте құбырлары сметадан және басқа да ластанулардан үнемі тазартылады.

173. Шөп шабу кейіннен әкетумен жүргізіледі.

174. Жапырақ құлау кезеңінде құлаған жапырақтар уақтылы алынып тасталады және арнайы бөлінген жерлерге немесе компосттау алаңдарына шығарылады.

175. Жазғы тазалауды жүргізу кезінде:

1) Жасыл екпелерге, инженерлік желілердің қарау құдықтарына, өзендер мен су айдындарына, жолдардың жүріс бөлігіне және тротуарларға қоқыс тастауға;

2) жүру бөлігін жуу кезінде тротуарлар мен көгалдарға су ағынымен ссыпырынды мен қоқыстарды қағып алуға;

3) карантиндік зиянкестер мен аурулармен залалданған өсімдіктердің бөліктерін кесуді және ұйымдасқан түрде өртеуді қоспағанда, от жағуға және қоқыстарды, жапырақтарды, ыдыстарды, өндіріс және тұтыну қалдықтарын өртеуге;

4) су құбыры, кәріз және жылу желілеріндегі аварияларды жою кезінде жүру бөлігіне су айдауға рұқсат етілмейді.

176. Елді мекеннің табиғи, климаттық, геологиялық, гидрогеологиялық және сейсмикалық факторларына байланысты осы Үлгілік қағидалардың негізінде жергілікті атқарушы органдар әзірлейтін қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандыру қағидаларын Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін өзге де ережелермен толықтыруы мүмкін.

Бұл ереже жарнама саласындағы құқықтық қатынастарға қолданылмайды.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК